

De geschiedenis van de Donatus kapel

Wie voor het eerst in dit kerkje komt wordt gegrepen door de charme ervan. Wat betreft grootte hangt het tussen een kapelletje en een kleine kerk in. Er kunnen 80 mensen in zitten. De ingelijste prenten van de kruiswegstaties lijken wel gescheurd te zijn uit oude Katholieke Illustraties. Geen opsmuk en toch oh zo charmant. Volgens de annalen dateert de kruisweg van 1905. De beelden die we zien van Antonius Abt, Andreas en Jacobus zijn replica's. De originelen zijn in 1977 door het kerkbestuur van de parochie Sint-Oda in bruikleen afgestaan aan het museum hier in de stad. Pas sinds de jaren dertig van de vorige eeuw werd de kapel eigendom van het kerkbestuur van Sint-Oda. Voor die tijd was ze bezit van de buurtschap Hushoven.

Het lijkt wel of dit kapelletje hier altijd heeft gestaan, maar dat is beslist niet zo. Eigenlijk is het nog een betrekkelijk jong gebouw. Deze kapel is toegewijd aan Sint-Donatus. Donatus behoort tot de zogenaamde catacombenheiligen. Over deze personen staat historisch nauwelijks iets vast maar er zijn wel veel legenden. In de zeventiende eeuw stuitte men bij graafwerkzaamheden in Rome op een onderaardse kapel. Hier werden graven ontdekt. De relieken van Donatus relieken werden in 1652 overgebracht naar Münstereifel bij Bonn. Volgens een legende zou Donatus in het midden van de tweede eeuw na Christus te Rome geboren zijn als zoon van een edelman en veldheer, genaamd Faustus. Zijn moeder heette Flamina en kwam uit een familie die zich tot het christendom had bekeerd. Donatus zou officier worden in het Romeinse leger. Hij werd in ieder geval martelaar voor het geloof. Meestal wordt hij ook als Romeins militair afgebeeld. Hij zou deel hebben uitgemaakt van het zogenaamde bliksemlegioen. Daarom wordt hij ook vaak afgebeeld met in zijn hand een pijlenbundel, een symbool van bliksemschichten. De naam "Donatus" heeft de Rijnlanders misschien doen denken aan donder (Donner of Donar). Dikwijls werd zijn naam gegraveerd in kerkklokken die bij noodweer en brand werden geluid.

Donatus kreeg pas vanaf 1725 vooral de reputatie als donderheilige. De kapucijnen uit het klooster Arlon (Aarlen in België) gingen vanaf dat jaar de verering van Donatus structureel intensiveren door het uitgeven van allerlei devotieboekjes, het verspreiden van prentjes en het bidden van litanieën. In 1742 werd te Arlon de broederschap van Sint-Donatus opgericht. Ook door de kapucijnen van Velp (bij Grave) die nauwe contacten onderhielden met de ordegenoten in Arlon, werd de verering van Donatus flink gepusht.

Dat in deze kapel Donatus wordt vereerd zien we duidelijk.

Het beeld van Donatus op het altaar dateert waarschijnlijk uit de negentiende eeuw. Opvallend op het grote eenvoudige schilderij van onze kapel zijn de zware onweerswolken en bliksemschichten. Op het randschrift, dat gaat over Donatus, staat: "Hij hief zijn handen omhoog tot de hemel en de donder en hagel hielden op en er viel geen regen meer op aarde. Heilige Donatus bid voor ons".

Sinds wanneer Donatus op Hushoven vereerd wordt is niet precies bekend. We weten niet of de kapel die in 1720 op Hushoven werd gebouwd al een relatie had met Donatus. Wel weten we dat er in 1829 een Donatuskapel op Hushoven stond. Deze kapel lag ongeveer op de plaats van de huidige kapel. Omdat de kapel in de loop van de negentiende eeuw door slecht onderhoud in verval was geraakt, besloten buurtbewoners een nieuwe kapel te bouwen. Pastoordeken Boermans, de latere bisschop van Roermond, leverde de tekening. De bouw vond plaats van 1868 tot 1872. Op 3 oktober 1872 kon het neogotische gebouwtje plechtig

ingezegend worden. Toen was ook het opschrift boven het noodaltaar aangebracht. Dat luidde: “Heilige Donatus! Als het onweer uitbarst in vreeslijk woeden, spreek ten beste voor ’t volk, weer het onheil af, wil ons behoeden”.

Hoewel de verering van Donatus in veel plaatsen gekoppeld was aan de tweede zondag in juli werden op Hushoven op 7 augustus in de kapel missen gelezen en zondag daarop de rozenkrans gebeden. De kapel was ook bedoeld voor het geven van catechismuslessen door de schoolmeester. Tot ongeveer het midden van de twintigste eeuw ging de viering van de feestdag van Donatus gepaard met een eigen kermis op Hushoven.

Hoewel de kapel dus niet zo zeer werd gebruikt voor heilige missen maar vooral voor bijzondere godsdienstige bijeenkomsten bleek ze al spoedig te klein. Tussen 1885 en 1890 werd de kapel aan de noordzijde vergroot door er een absis met aparte toegang aan te bouwen, die smaller is dan de kapel zelfs en waarin het nieuwe, definitieve altaar werd geplaatst. Op de kruisdagen trok er een processie naar de kapel. Voor wie al deze Roomse begrippen niet meer kent, kan ik vertellen dat de kruisdagen de drie dagen voorafgaande aan Hemelvaart zijn waarop bid- en boeteprocessies met litanieën en een mis als afsluiting plaatsvonden. Bijzonder doel van de processies door de velden was Gods zegen te vragen voor de rijpende vruchten.

De kapel deed ook vaak dienst voor het bidden van rozenhoedjes en nadiensten bij overlijden van buurbewoners.

In 1926 voltrok zich een ramp, er werd ingebroken in de kapel. Geld en goederen werden gestolen en er werden grote vernielingen aangebracht. Onmiddellijk volgden acties tot herstel van de kapel en de vernielde beelden van het H. Kruis, het H. Hart en de Madonna werden vervangen door beelden van Theresia en Gerardus en er kwam een nieuw beeld van het H. Hart. Het beschadigde beeld van Donatus werd gerestaureerd en opnieuw geïnstalleerd met een druk bezochte processie vanaf de Hushoverschool naar de kapel.

Tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft de kapel een tijdlang dienst gedaan als noodschool. De school van Hushoven die verderop aan de Hushoverweg stond werd in die tijd door de geallieerden gebruikt. De klok van de kapel was door de Duitsers weggehaald. Bij gelegenheid van een gouden bruiloft in het gehucht Hushoven in 1945 werd toen door de buurtbewoners gelukkig een nieuw klokje gekocht.

Na '45 raakte de kapel verder in verval. Toen de neomist (een pasgwid priester) Wiel Claessen (van Hoebekes Frens) er in 1957 uit een soort nostalgie een mis wilde opdragen, schaamde de buurt zich voor de vervallen toestand van de kerk. In grote solidariteit zorgde de buurt dat de kapel in 1958 weer helemaal opgeknapt was. Ook in 1972 werd de kapel nog eens gerestaureerd. In de kapel kwam nu ook een eenvoudige heteluchtverwarming. Na deze laatste restauratie werd er iedere zaterdagavond een mis op gedragen. Pas enkele jaren geleden kwam hieraan een einde. Nu wordt de kapel nog geregeld gebruikt voor huwelijksinzegeningen en gepaste muziekuitvoeringen.